

20.08.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2823
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.7.2024/230
Karar Numarası : 2024/671
Başvuran : I. E.
Başvuran Vekili : Av. Arb. B. A. M.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1) Ankara Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü
2) Keçiören Kaymakamlığı İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla özel eğitim öğrencisi olan başvuranın öğrenim gördüğü okulda akran zorbalığına maruz kalmasının engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili başvuru dilekçesinde özetle:

a. .../.../2009 doğumlu başvuranın 2023/... karar sayılı Ankara Valiliği Keçiören Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) Müdürlüğünden alınmış, 22/6/2023 ile 3/7/2024 tarihleri arasında geçerliliğe sahip Özel Eğitim ve Değerlendirme Kurulu Raporu'na sahip olduğunu,

b. Özel öğrenme güçlüğü (disleksi) tanısıyla özel gereksinimli tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme eğitim uygulamaları yoluyla eğitime tabi bir öğrenci olarak Ankara ili Keçiören ilçesinde bulunan ... Ortaokulunda 2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı'ndayken yedinci sınıfta eğitim gördüğünü, bu süreçte ayrıca devlet destekli olarak ayda sekiz saat Ankara Çankaya ... Merkezinde eğitim aldığını,

c. Disleksinin hayat boyu süren iyileşmesi mümkün olmayan nörogelişimsel bir bozukluk olduğunu, zorunlu eğitim çağında olan çocuklar için fırsat eşitliği ve kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları kapsamında Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) uygulamasının yapıldığını,

ç. Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve kuruluşların amaçları ve hedefleri arasında eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının da bulunduğunu, Türkiye'deki her bir öğrencinin hangi okulda olursa olsun nitelikli bir eğitim almasının şartlarını oluşturmak için öğretmenlerin ve yöneticilerin niteliğini artırmak, erişimde fırsat eşitliğini sağlamak, iller ve okullar arasındaki beşeri ve fiziksel altyapı farklarını azaltmak, eğitimde sosyal adaleti gerçekleştirecek politikalar izlemek gerektiğini,

d. Mağdur küçüğün akran zorbalığı, öğretmen zorbalığı ile okul aile birliği başkanı tarafından maruz kalınan zorbalık, tehdit, alıkoyma, hürriyetten yoksun bırakma, cebir yoluyla alıkoyma ve hakaret suçlarına maruz kaldığını,

e. ... Ortaokulu Okul Aile Birliği Başkanı Ş. K.'nin oğlu Y. K. ile mağdurun aynı sınıfta okuduklarını, Y. K.'nin başvurularla özel gereksinimi dolayısıyla sürekli alay ettiğini, başvuruları sınıf içinde küçük düşürdüğünü, okul idarecisi ve öğretmenlerin bu duruma müdahale etmediğini, önleyici tedbir kararı alınmadığı gibi başvuruların ailesinin de bilgilendirilmediğini,

f. Rehberlik öğretmenin Y. K. ile görüştüğünü ve sözlü uyarıda bulunduğunu, ancak bunun üzerine Y. K.'nin başvuran çocuğa daha fazla baskı yapmaya ve fiziksel saldırıda bulunmaya başladığını, başvuranın tüm bunlara dayanamayıp içinde bulunduğu hezeyan altında telefon mesajlaşmaları sırasında "*Seni öldürürüm.*" gibi bir mesaj yazdığını, bu mesaj üzerine Y. K.'nin başvuruları sürekli tehdit etmeye ve korkutmaya başladığını, rehberlik öğretmenin bu durumdan haberdar olmasına rağmen duruma müdahale etmediğini, rehberlik servisinin yasal olarak ağır kusuru bulunduğunu,

g. Adına başvuru yapılan küçük ve Y. K. arasında geçen bir konuşma sonunda Y. K.'nin onu annesine söyleyeceğini ve kendisini okuldan atacaklarını söylediğini,

ğ. 18/3/2022 Cuma günü Çanakkale Şehitlerini Anma Töreni kapsamında İstiklal Marşı töreni sırasında tüm öğrenciler okul bahçesine çıkartılırken Ş. K.'nin başvuran çocuğu odasına çağırıldığını, odada okul aile birliği başkanı ve yardımcısı R. Hanım (nüfusta kayıtlı ismi K. Ş.) ile başvuran çocuğun yalnız kaldığını, başvuran çocuğun cebren, kasten ayrımcılığa maruz bırakıldığını ve törene gönderilmediğini, tören boyunca çocuğun aile birliği odasında cebren alıkonulduğunu, yasalara aykırı olarak okul aile birliği başkanına özel eğitime muhtaç bir çocukla sınıır aşımı kapsamında görüşmesine ve bu eylemleri okul içinde yapmasına izin verildiğini, başvuran çocuğa aileni bir şekilde engellilik temelinde ayrımcılık yapıldığını, başvuranın anne ve babasının olayı savcılığa taşıdığını, okulun başvuranın velilerini okula davet edip durum hakkında bilgilendirme yapmadığını,

h. Başvuranın kendisine yapılan tehditler karşısında ne yapacağını bilemeyip içine kapandığını, psikolojisinin bozulduğunu, başvuran çocuğun bu durumu rehberlik öğretmeni T. Hanım'a anlattığını, rehber öğretmenin Y. K.'yi çağırarak görüşme yaptığını, daha sonra başvuranın annesini arayarak iki çocuk arasındaki anlaşmazlıktan söz edip onları barıştırdığını anlattığını, çocuğun maruz kaldıklarını anlatmayarak eksik ve hatalı bir davranış sergilediğini,

ı. Akran zorbalığının disiplin suçları arasında sayılmasına rağmen bu konuda hiçbir yönetmelik maddesinin uygulanmadığını, yasa gereği tutulması gereken tutanakların tutulmadığını ve ailelerin okula davet edilmediğini, hukuka aykırı şekilde olayın üzerinin kapatıldığını,

i. Ankara 37. Asliye Ceza Mahkemesinin 2022/... E. sayılı dosyası üzerinden okul aile birliği başkanı, başkan yardımcısı ve rehber öğretmen açısından beraat kararı verildiğini, henüz kesinleşmemiş olan bu dosyada Ağır Ceza Mahkemesine itiraz yoluna gidildiğini,

j. Özel eğitime muhtaç/özel gereksinimli çocukların haklarının ve özel eğitim hukukunun bilinmediğini, mahkemece çocuğun ifadesinin pedagoğ olmadan alındığını, çocuğun disleksisinden dolayı sorulara cevap veremediğini, olayların değerlendirilmesi ve soruşturma başlatılması talep edilmesine

rağmen okulun kayıtsız kaldığını iddia etmekte; ayrımcılık eylemlerinin mevzuat kapsamında cezalandırılmasını, ilgililer hakkında soruşturma açılmasını, çocuğun maruz kaldığı akran zorbalığı için gereken tüm önlemlerin alınmasını talep etmektedir.

3. Başvuran vekilinin dilekçesinde belirttiği hususlara istinaden; Keçiören ... Mahallesi ... Ortaokulu idarecileri başta olmak üzere 7/... sınıf öğretmeninin, mezkûr okulda özel eğitim öğretmeni ve/ya psikolojik danışman olarak görev yapan rehber öğretmeninin, başvuruya konu teşkil eden söz konusu olayı aydınlatabilecek bilgi ve belgeye sahip olan diğer tüm görevlilerinin, Okul Aile Birliği Başkanı Ş. K.'nin yaşanan olaylara ilişkin ayrıntılı görüşlerinin alınması ve tutanak altına alınan bu görüşlerinin birer suretlerinin, disleksi tanısı konan mağdur küçüğün engelli raporunun bir suretinin, başvuru konusu olaya taraf kişiler hakkında yürütülen bir disiplin soruşturması olup olmadığına dair bilgilendirme ile birlikte, var ise açılan tüm soruşturma dosyalarının birer sureti dâhil olmak üzere başvuru dilekçesinde ayrıntılarına yer verilen iddialar hakkındaki her türlü bilgi, belge ve yazılı görüşün sunulması talep edilmiştir.

4. Muhatap Keçiören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden gelen 18/1/2024 tarihli ve ... sayılı yazıda; şikayet konusu olan ortaokulda engelli bir öğrencinin akran zorbalığına maruz kaldığı şeklindeki iddialara istinaden ... İlkokulu Müdürü R. A.'nın muhakkik olarak görevlendirildiği, inceleme-soruşturma aşaması tamamlandıktan sonra Kurumumuza bilgi verileceği ifade edilmiştir.

5. Akabinde, muhatap Keçiören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden gelen 27/2/2024 tarihli ve ... sayılı yazıda aynı konu ile ilgili Eğitim Müfettişleri tarafından soruşturma yapıldığı, bu nedenle dosyaların birleştirildiği ve birlikte değerlendirilmek üzere Eğitim Müfettişleri Başkanlığına gönderildiği, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Eğitim Müfettişlerince yürütülen soruşturmanın ise devam ettiği belirtilmiştir.

6. Muhatap Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gelen resmi yazıda Eğitim Müfettişleri Başkanlığı tarafından düzenlenen 27/2/2024 tarih ve ... sayılı inceleme soruşturma raporu Kurumumuzla paylaşılmıştır.

7. Söz konusu raporda:

a. Keçiören ... Ortaokulunda yapılan incelemenin 2/1/2024-27/2/2024 tarihleri arasında tamamlandığı,

b. Yapılan incelemede şikayet dilekçesini veren Av. Arb. B. A. M.'nin ifadesine başvurulduğu, daha sonra Keçiören ... Ortaokuluna gidilerek I. E.'ye ait 2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı BEP dosyasının, okul Rehber Öğretmeni T. Ö. A.'nın öğrenciler ile yapmış olduğu görüşmelere ilişkin görüşme formlarının, okul aile birliği karar defterinin, sınıf listesinin ve yoklama fişlerinin incelendiği, bununla birlikte rehber öğretmeninin, mevcut okul müdürünün ve Ankara'ya ifade vermek için çağırılan okulun eski Müdür Yardımcısı A. Ö.'nün ifadelerine başvurularak konunun araştırıldığı,

c. Adına başvuru yapılan I. E.'ye okul müdürlüğü tarafından 2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı için BEP dosyası hazırlandığı, anne-baba ile okulun Rehber Öğretmeni T. Ö. A. ve diğer öğretmenlerin katılımı ile 7/10/2021, 2/11/2021 ve 16/3/2022 tarihlerinde BEP toplantılarının yapıldığı,

ç. Okul Rehber Öğretmeni T. Ö. A.'nın; öğrenciler I. E. ve Y. K. ile 21/3/2022 tarihinde bireysel ve grup olarak dört görüşme, 22/3/2022 ve 25/3/2022 tarihlerinde birer görüşme yaparak

yaşanan olaya ilişkin rapor hazırladığı,

d. Okul aile birliği karar defterinin 4/12/2023 tarihli ve ... nolu Kararı'nın yer aldığı sayfanın onaylı fotokopisine göre şikayet edilen Okul Aile Birliği Başkanı Ş. K. ile Yardımcısı olarak iddiada yer alan R. Hanım'ın okul aile birliği yönetiminde görevlerinin bulunmadığı,

e. 2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı 7/... sınıf listesi ve 18/3/2022 tarihli sınıf defterinde yer alan yoklama fişinin fotokopisine göre öğrenci I. E.'nin gün içinde derslere devam ettiği,

f. Başvuran vekili tarafından hem şikayet edilip hem de şahit gösterilen, okulun eski müdür yardımcısı A. Ö.'nün il dışına tayin olduğu ve 4/9/2023 tarihinde okuldaki görevinden ayrıldığı belirtilmiştir.

g. İfadesi alınan başvuran vekili B. A. M. tarafından I. E.'nin akran ve öğretmen zorbalığına maruz kaldığı, Okul Aile Birliği Başkanı tarafından zorbalık, tehdit, alıkoyma ve hakarete maruz kaldığı, özel gereksinimli eğitim ihtiyacı bulunan çocuğun eğitiminde gereken özen gösterilmediği için öğrencinin okulda ayrımcılığa maruz kaldığı iddialarının yinelenmediği,

h. Okul Rehber Öğretmeni T. Ö. A. tarafından öğrenciler ile görüşme yapılarak çocukların birbirinden özür dileyerek iletişim halinde kalmalarının sağlandığı, öğrenciler arasında yaşanan olaylara ailelerin dahil olması ile konunun büyüyerek bu noktalara geldiği, ailelerin önceden komşu oldukları vs. gibi durumlardan dolayı birbirleri ile rekabetlerinin olabileceğini düşündüğü, öğretmen zorbalığına ve ayrımcılığa maruz kaldığı iddialarını reddettiği, mesleki etik çerçevesinde görevini yerine getirdiği, I. E.'nin 7. sınıfı bitirdikten sonra okuldan ayrılarak özel okula geçtiği, adı geçen öğrencinin şuan lise birinci sınıf seviyesinde eğitim aldığı, buna rağmen bu konunun bu denli uzatılmış olmasına anlam veremediği,

ı. Okul Müdürü T. K. tarafından başvuran vekilinin ileri sürdüğü iddialara ilişkin kendisine hiçbir şikayet gelmediği, kendisine öğrenciler, veliler, rehber öğretmen ve diğer öğretmenler ile müdür yardımcısı tarafından aksettirilen bir durum olmadığı, Ş. K. ve R. Hanım'ın süreleri dolduğu için okul aile birliği yönetiminde olmadıkları, 18/3/2022 tarihinde okul aile birliği odasında I. E.'nin zorla alıkonarak iki derse girmesine ve İstiklal Marşı'na çıkmasına engel olunarak küçüğün hürriyetinden yoksun bırakıldığı iddiasının gerçeği yansıtmadığı, adı geçen kişilerle şifahi olarak görüşmeler yaptığı ve olayın şikayetçi velilerin dediği gibi olmadığına kanaat ettikten sonra herhangi bir şey yapmadığı, I. E.'nin özel eğitim değerlendirme kurulu raporu kapsamında akranlarına uyguladığı gibi kendisine de BEP hazırlanarak uygulandığı, özel eğitim hizmeti konusunda ödev ve yükümlülükleri yerine getirmeme gibi bir durumun söz konusu olmadığı, çocukların lise öğrencisi oldukları şu dönemde ortaokuldaki konu için neden ısrarcı olduğunu anlamakta güçlük çektiğini ifade ettiği,

i. 5/2/2017-13/9/2023 tarihleri arasında adı geçen okulda müdür yardımcısı olarak görev yapan ve daha sonra Kırşehir iline tayini çıkan öğretmen A. Ö. tarafından yaşandığı iddia edilen olayların gerçeği yansıtmadığı, 18/3/2022 tarihinde 8/... Sınıfına dersi olduğu, sınıfa giderken okul aile birliği odasının kapısı önünde 7-8 öğrencinin bulunduğunu gördüğü, çocuklara zilin çaldığını hatırlatarak sınıflara yönlendirdiği, içlerinde okul aile birliği odasında iki ders boyunca ve İstiklal Marşı süresince alıkonulduğu iddia edilen I. E.'de herhangi bir ağlama vs. tepkisi bulunmadığını gördüğü, herhangi bir gürültü ve bağırma sesi de duymadığı, bunun haricinde bir şey yaşanmadığından konuyu Okul

Müdürü'yle paylaşma gereği hissetmediği şeklinde açıklamalarda bulunduğu görülmüştür.

8. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte:

a. Ankara Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün görevlendirme yazısı neticesinde Eğitim Müfettişi tarafından hazırlanan inceleme raporunda yer alan hususları kabul etmediklerini,

b. Adına başvuru yapılan I. E.'nin engelli sağlık kurulu raporuna sahip, özgül öğrenme güçlüğü tanısı bulunan özel eğitime muhtaç bir çocuk olduğunu, 18 yaşın altında olan ve zorunlu eğitim çağında özel eğitime muhtaç, özel gereksinimli çocuklara RAM raporu düzenlendiğini, adı geçen çocuğun tam zamanlı kaynaştırma öğrencisi statüsünde okullarda özel eğitim gördüğünü,

c. Adına başvuru yapılan çocuğun okulda gerek arkadaşları, gerek öğretmenleri gerekse Okul Aile Birliği Başkanı ve Yardımcısı tarafından zorbalığa maruz kaldığını, maruz kaldığı aleni ayrımcılığın okul ve idareciler tarafından üzerinin kapatıldığını, Eğitim Müfettişleri tarafından yapılan araştırmalarda delil yetersizliğinden sebep dosya kapsamında yapılabilecek herhangi bir işlem olmadığı yönünde karar verildiğini,

ç. Oysa ki ülkemizde sayısız çocuğun okullarda mağduriyetler yaşadığını, MEB müfettişlerinin meslek dayanışması adı altında meslektaşları olan öğretmenleri koruma eğilimi gösterdiğini, bu durumun kabul edilemez olduğunu, yetersiz yönetmeliklere dayanarak müfettişler tarafından hazırlanan raporlar ile dosyaların kapatıldığını,

d. Okul tarafından hiçbir tutanağın usule, hukuka uygun olarak tutulmadığını, bu tutanaklarda çocuğun velisinin veya kendisinin imzasının bulunmadığını, velinin okula çağrılarak bilgilendirilmemesinin açıkça görevin ihmali olduğunu,

e. Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulunun görevlerini, sorumluluklarını ve işleyiş esaslarını ilgili yönetmeliklerin tespit ettiğini ancak okulun bu mevzuatta yer alan sorumluluğunu yerine getirmediğini, ilgili okuldan kamera kayıtları talep edildiğinde (eğer deliller karartılmadı ve yok edilmedi ise) yasaya aykırı fiillerin görülebileceğini, çocuğun annesinin defaatle okulla sözlü olarak görüşmüş olmasına rağmen hiçbir sonuç alamadığını,

f. Adı geçen okul idarecileri, öğretmenleri, okul aile birliği başkanı ve yardımcısı iş ve işlemlerine dair olay sonrasında konu alan kayıtlarının ve bildirimlerinin okul tarafından tekrar gözden geçirilmesini, yaşanan olayların tekrar değerlendirilmesini, işbu dosya kapsamında detaylı soruşturulmasını, yaşanan akran zorbalığı olayında disiplin kurulunun işletilmesini, zorba eylemlerde bulunduğu iddia olunan Y. K.'ye davranışına karşılık gelen ödül ve ceza yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasını, başvuru dilekçesinde adı geçen kişiler hakkında idari yaptırım uygulanmasını, Okul Aile Birliği Başkanı ve Yardımcısı'nın görevine son verilmesini talep ederek başvuru dilekçesinde ileri sürdüğü iddiaları yinelemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

9. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için

alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

10. Anayasa'nın “*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*” başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.”

11. Anayasa'nın “*Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi*” başlıklı 42'nci maddesi şöyledir:

“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. (...) Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.”

12. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “*Tanımlar*” başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre; “*Doğrudan ayrımcılık, bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi*” ve (f) bendine göre; “*engelli, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi*” ifade eder.

13. 6701 sayılı Kanun'un “*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

14. 6701 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde sayılan ayrımcılık türleri şöyledir:

“a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.”

15. 6701 sayılı Kanun'un “*Ayrımcılık yasağının kapsamı*” başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya

yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

16. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun “Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”le görevli olduğu düzenlenmiştir.

17. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. Kuruma başvuru, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da yapılabilir. Başvuru hakkının etkin bir şekilde kullanılmasına hiçbir surette engel olunamaz. Başvurulardan herhangi bir ücret alınmaz.

(2) İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.

(...)

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

(...)

(6) İnsan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için ihlal mağdurunun şahsen belirlenebilir olduğu durumlarda kendisinin veya kanuni temsilcisinin açık rızasının alınması şarttır.

(7) Kuruma yapılacak başvurularda, vesayet ya da koruma altında olanlar ve çocuklar ile talepleri üzerine mağdur ya da mağdurların kimlik bilgileri gizli tutulur. (...)

18. Mezkûr Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

19. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un “Eğitim” başlıklı 15’inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelliler, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılır.”

20. 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükümünde Kararname'nin 3'üncü maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

a) 'Özel eğitim gerektiren birey', çeşitli nedenlerle, bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren bireyi,

b) 'Özel eğitim', özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların engellilik durumu ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi,

c) 'Kaynaştırma', özel eğitim gerektiren bireylerin diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmek için geliştirilmiş eğitim ortamlarını ifade eder."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

21. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmü bulunmaktadır. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre: "İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir." hükmü bulunmaktadır. Başvuranın dilekçesinden ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunulduğu konuya ilişkin başvuranın ebeveynleri tarafından okula defaatle sözlü şekilde başvurulduğunun belirtilmesi ve çocuğun üstün yararı gereği telafisi güç veya imkânsız zararların doğma ihtimali bulunduğu düşünüldüğünden başvurunun bu şart aranmadan kabul edilebileceği değerlendirilmiştir. Bu durum karşısında açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilmezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun esas incelemesi yapılabilecek bir başvuru olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

22. Ülkemizin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesine göre; "Engelliliğe dayalı ayrımcılık siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı" içermektedir.

23. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (ÇHS) 23'üncü maddesinde, Taraf Devletlerin, zihinsel ya da bedensel engelli çocuklar için saygınlıklarını güvence altına alan, özgüvenlerini geliştiren ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını kolaylaştıran şartlar sağlamayı kabul ettikleri düzenlenmiştir. Saygınlığın güvence altına alınmasının ve yaşama etkin biçimde katılım sağlanabilmesinin yolu ise engelli çocukların akranları ile eşit bir şekilde eğitim hakkından yararlanabilmesi ile mümkün olacaktır [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2023/109, K. No: 2023/523, 4/7/2023, para. 16].

24. Ayrımcılık yasağı ve bütünleyicisi olan eşitlik ilkesi uluslararası insan hakları hukukunun temel unsurudur ve uluslararası insan hakları belgelerinde de özel olarak düzenlenmektedir. Bu kapsamda AİHS'in 14'üncü maddesine göre; *“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”*

25. AİHM kararlarında; ayrımcılık, objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/9/2002, para. 48 ve AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 15/2/2006, para. 33). Farklı muamelelerin objektif ve makul bir nedene dayanması hususu ise AİHM tarafından belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, söz konusu meşruluğun varlığı ilk olarak, demokratik bir toplumda geçerli olan ilkeler göz önünde bulundurularak söz konusu tedbirin amacı ile etkileri arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Sözleşme’de belirtilen bir hakkın kullanılmasının ardındaki muamele farklılığının sadece meşru bir amaca yönelik olması tek başına yeterli değildir. 14'üncü madde gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi bulunmadığı takdirde de aynı şekilde ihlal edilmektedir (AİHM, *Belçika Dil Davası*, B. No: 1474/62; 1677/62; 1691/62; 1769/63; 1994/63; 2126/64, 23/7/1968, para. 10).

26. Eğitim hakkı, uluslararası hukukta ve ulusal mevzuatta güvence altına alınmış evrensel bir haktır ve engelliler de dahil olmak üzere tüm bireyler için geçerlidir. Uluslararası hukuk çerçevesinde İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin (İHEB) 26’ncı maddesinde, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (ESKHS)’nin 13’üncü maddesinde, BM ÇHS’nin 28’inci maddesinde, AİHS’e Ek 1 Nolu Protokol (P-1)’ün 2’nci maddesinde ve EHİS’in 24’üncü maddesinde ve çeşitli uluslararası belgelerde güvence altına alınan eğitim hakkının kullanımında ayrımcılığın önlenmesine ve evrenselliğin sağlanmasına vurgu yapılmaktadır (TIHEK, B. No: 2021/997, K. No: 2022/385, 14/6/2022, para. 17).

27. Bu kapsamda AİHS (P-1)’in *“Eğitim Hakkı”* başlıklı 2’nci maddesine göre *“Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz.”* İHEB’in 26’ncı maddesine göre *“Herkes eğitim hakkına sahiptir.”* ve Beyannamenin 2’nci maddesi uyarınca *“Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.”* (TIHEK, B. No: 2021/997, K. No: 2022/385, 14/6/2022, para. 18). Bununla birlikte EHİS’in *“Eğitim hakkı”* başlıklı 24’üncü maddesinde de engellilerin eğitim hakkı teyit edilerek evrensel eğitim hakkını engelliler için etkili kılmamanın yolu olarak kapsayıcı eğitimin önemine dikkat çekilmiştir.

28. Engelli Kişilerin Haklarına Dair Komitenin *“İçermeci Eğitim Hakkı”* üzerine 4 Nolu Genel Yorumu’nun 34’üncü paragrafında *“Sağlanan herhangi bir destek tedbiri kapsayıcılık amacına uygun olmalıdır. Buna göre, destek tedbirleri, engelli öğrencilerin ötekileştirilmesinden ziyade, akranları ile birlikte sınıfa ve okul dışı faaliyetlere katılma fırsatlarını arttırmak üzere tasarlanmalıdır.”* hususu yer almaktadır.

29. Hem EHİS hem de ÇHS'nin önemle vurguladığı hususlardan biri çocuklarla ilgili tüm eylemlerde çocuğun üstün yararının gözetilmesidir. Tüm engelli çocukların fırsat eşitliği temelinde, hiçbir biçimde ayrımcılığa maruz kalmaksızın eğitim hakkına erişebilmeleri için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir (TIHEK, B. No: 2021/325, K. No: 2022/489, 9/8/2022, para. 33).

30. Konuya ilişkin yukarıda özetlenen uluslararası yasal çerçeve, AİHM ve AYM yaklaşımı ile ayrımcılık yasağına ilişkin ulusal mevzuat dikkate alındığında; inceleme konusu somut olayda tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla özel eğitim öğrencisi olan başvuranın öğrenim gördüğü okulda akran zorbalığına maruz kalmasının engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğunun ileri sürüldüğü, yaşanan birtakım olayların dava konusu olarak yargıya taşındığı anlaşılmıştır.

31. Bu kapsamda Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2022/... Esas No, 2022/... sayılı iddianame numarası ile mağdur I. E.'ye yönelik olarak Türk Ceza Kanununda düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve tehdit suçları ile iddianame düzenlendiği, konu hakkında Ankara 37. Asliye Ceza Mahkemesince 2022/... sayılı Esas, 2023/... sayılı Karar ile sanıklar Ş. K. ve K. Ş. hakkında beraat kararı verildiği görülmüş olup taraflar arasında dava konusu edilerek yargıya taşınan anlaşmazlıkların bulunduğu anlaşılmıştır. İlaveten başvuran vekilinin dilekçesinde ileri sürdüğü "*özel eğitime muhtaç/özel gereksinimli çocukların haklarının ve özel eğitim hukukunun bilinmediği, konu mahkemelere intikal ettiğinde dosyaya bakan hakim ve savcılarca sürecin doğru şekilde yürütülmediği, mahkemece çocuğun ifadesinin pedagog olmadan alındığı*" şeklinde adalete erişim sürecinde maruz kalındığı iddia olunan ayrımcılık olgusunun münhasıran incelenmesi gerektiği ve adına başvuru yapılan çocuğun eğitim-öğretim hakkından yararlanmada maruz kaldığı engellilik temelinde ayrımcılık olgusu ile bağlantısı bulunmadığı değerlendirilmiş olup mahkeme tarafından çocuğun ifadesinin pedagog olmadan alındığı hususunun ise gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

32. Kurumumuzun görev alanına giren hususlar açısından inceleme yapıldığında; öncelikle adına başvuru yapılan I. E.'nin Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinden alınmış 28/9/2018 tarihli ve ... sayılı Engelli Sağlık Kurulu Raporu'nun bulunduğu, söz konusu raporda adına başvuru yapılan çocuk hakkında özgül öğrenme güçlüğü tanısı ile %20 oranında engelin tespit edildiği ve raporun iki yıl geçerlilik süresinin bulunduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte Keçiören RAM'dan alınan 22/6/2023 tarihli ve 2023/... sayılı Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu'nun bulunduğu, rapor alındığı esnada çocuğun Özel ... Ortaokulunda kayıtlı öğrenci olduğu, 22/6/2023 ile 3/7/2024 tarihleri arasında geçerliliğe sahip olan söz konusu raporun ise geçerliliği belirlenen süreler arasında hak ihtiva ettiği anlaşılmıştır.

33. Başvuran vekili tarafından 20/12/2023 tarihinde MEB Teftiş Kurulu Başkanlığına Keçiören ... Ortaokulu hakkında şikayette bulunulduğu anlaşılmış olup; MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından başlatılan inceleme neticesinde başvuran vekilinin ifadesine başvurulduğu, bu kapsamdaki incelemede Özel ... Ortaokulu antetiyle Rehberlik Servisi tarafından talep üzerine 26/12/2023 tarihinde düzenlendiği anlaşılan öğrenci durum belgesine göre; 2022 yılı Kasım ayında 8'inci sınıf öğrencilerine uygulanan "Bana kendini anlat" adlı uygulamada I. E.'nin zaman, kişi ve yer belirtmeksizin yaşamış olduğu olayın rehberlik servisinin dikkatini çekmesi üzerine kendisi ile görüşme yapıldığı ve olaydan kötü etkilendiğine ilişkin bulguların olduğu hususunda bilgi verildiği,

buna karşın adı geçen çocuğun şuan itibariyle öğretmen ve arkadaşlarıyla iletişim ve davranışlarında herhangi bir sorun bulunmadığına ilişkin gözlemlerde bulunulduğu ifade edilmiştir.

34. Başvuran vekili tarafından sunulan dilekçede olayların değerlendirilmesi ve soruşturma başlatılması talep edilmesine rağmen okulun kayıtsız kaldığı iddia edilmiş olsa da Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün görevlendirme yazısı ile Eğitim Müfettişleri Başkanlığı tarafından Keçiören ... Ortaokulu hakkında inceleme/soruşturma çalışması yapıldığı ve akabinde 27/2/2024 tarihli ve ... sayılı İnceleme Soruşturma Raporu düzenlendiği görülmüştür. Mezkûr raporda ortaokul seviyesinde okula devam eden öğrencilerin disiplin hususundaki olumsuz davranışlarını inceleme/soruşturma yetkisinin öğrenci davranışlarını değerlendirme kurulunda olduğu, başvuruya esas teşkil eden olaylara ilişkin öğrenci davranışlarını değerlendirme kuruluna ya da okul müdürlüğüne intikal eden bir şikayetin bulunmadığı tespit edilmiştir.

35. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 47'nci maddesine göre BEP geliştirme birimi okul müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında; rehberlik öğretmeni, öğrencinin sınıf öğretmeni, öğrencinin dersini okutan alan öğretmenleri, öğrencinin velisi ve öğrenciden oluşmaktadır. BEP geliştirme birimi, ders yılının başında oluşturularak birim toplantıları planlanır. İhtiyaç duyulması halinde aynı ders yılı içerisinde farklı zamanlarda da okulda BEP geliştirme birimi toplantısı yapılabilir (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Tüm Öğretmenler İçin Yol Haritası, 2022, s. 9). Adına başvuru yapılan özel gereksinimli engelli çocuğun akranları ile eşit bir şekilde eğitim hakkından yararlanabilmesi için okul müdürlüğü tarafından Keçiören ... Ortaokulunda eğitim gördüğü 2021-2022 Eğitim-Öğretim Yılı içerisinde BEP dosyası hazırlandığı anlaşılmış olup çocuğun velisi ile okulun rehber öğretmeni ve diğer öğretmenlerin katılımı neticesinde 7/10/2021, 2/11/2021 ve 16/3/2022 tarihlerinde BEP toplantılarının yapıldığı hususunun Soruşturma Raporu'na yansdığı görülmüştür.

36. Adına başvuru yapılan özel gereksinimli engelli çocuğun akran zorbalığı, öğretmen zorbalığı ile okul aile birliği başkanı tarafından maruz kalınan zorbalığa ilişkin sorumlu makamlarca etkili soruşturma yapma yükümlülüğünün yerine getirildiği, rehber öğretmenin öğrencilerle yaptığı bireysel ve grup görüşmelerinin raporlaştırdığı, 18/3/2022 tarihinde I. E.'nin Okul Aile Birliği Başkanı Ş. K. ve Okul Aile Birliği Başkan Yardımcısı tarafından çocuğun iki ders boyunca ve tören süresince odada tutularak cebren, kasten alıkonulduğu iddialarına ilişkin yapılan sınıf defteri yoklama fişi incelemesinde I. E.'nin gün içerisinde derslere devam ettiğinin tespit edildiği, ifadesine başvuru yetkililerce olayların başvuran vekilinin dilekçesinde ileri sürdüğü şekilde gerçekleştiği düşüncesi ile benzer bir anlatım/ikrar eden beyanın yer almadığı, söz konusu olayların yargı makamlarınca da araştırıldığı ve aksi yönde bir somut olguya ve inandırıcı delile ulaşılamadığı anlaşılmıştır.

37. Bununla birlikte, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde ve diğer mevzuatta Rehberlik Servisi tarafından düzenlenmesi gereken belgeler içerisinde incelemeyi gerçekleştiren Eğitim Müfettişliğine sunulan öğrenci durum belgesinin yer almadığı, başvuran vekilinin şikayeti olan 20/12/2023 tarihinden sonra 26/12/2023 tarihinde bir belge düzenlendiği ve bu belgenin şikayeti güçlendirmesi için konuya dahil edildiği, olayın üzerinden 2 yıla yakın bir süre geçtikten sonra düzenlenen belgede öğrencinin günümüz itibariyle iletişim ve davranışlarında sorun olmadığı şeklindeki

özel okul rehber öğretmeni değerlendirmesinin bulunduğu görülmüştür.

38. Kurumumuzun misyonu çerçevesinde eğitim hizmetlerinin sunulması esnasında çocukların akran zorbalığına maruz kalmaması gerektiği ve bu konuda özellikle akran zorbalığına maruz kalma ihtimali akranlarına kıyasla daha yüksek olan engelli çocuklara özel bir korumanın sağlanması gerektiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Ancak söz konusu incelemede başvuran vekili tarafından sunulan dilekçede maruz kalınan akran zorbalığı olayları olarak nitelendirilen eylemlerin üzerinden 2 yılı aşkın bir sürenin geçtiği, adı geçen çocukların artık aynı sınıfta okumadıkları, halihazırda lise öğrenimi ile farklı eğitim kademesine geçtiği anlaşılmış olup birbirinden farklı okullarda eğitimlerine devam eden diğer öğrencilere ulaşıp tekrar ifadelerini almanın imkan dahilinde olmadığı; kaldı ki incelemeye konu teşkil eden birtakım iddiaların dava konusu edildiği ve mahkemece olaylara tanık olan çocukların halihazırda dinlendiği, eğitim müfettişlerince söz konusu olaylar hakkında inceleme/soruşturma raporu düzenlendiği göz önüne alındığında yaşanan olayların tekrar değerlendirilerek mükerrer soruşturma başlatılmasının çocuklar üzerinde ikincil örselenmeye yol açabileceği değerlendirilmiştir.

39. Yukarıda yer verilen AİHM ve AYM içtihatlarına göre ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması için farklı bir muamelenin varlığı ve bu muamelenin meşru bir gerekçe olmaksızın din, dil, ırk, mezhep, engellilik vb. sebeplere dayandığı makul delillerle ortaya konulmalıdır. Keza 6701 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinde yer alan düzenleme uyarınca da başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekmektedir. Somut dosya içeriğine göre; başvurana engelliliği nedeniyle ayrımcı muamele yapıldığına dair iddiayı ispata yarayan herhangi bir somut bulgu veya emareye rastlanmamıştır. Bu itibarla başvuranın engellilik temelinde ayrımcılığa uğradığı iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığı ortaya konamadığından ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin yeterli bir kanaat oluşmamıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/7/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi